

Partnerskap med næringslivet for utvikling

Pådriverforum for utviklingspolitikk
Partnerskap med næringslivet for utvikling

Partnerskap med næringslivet for utvikling

Næringslivets Hovedorganisasjon etablerte i 2020 Næringslivets pådriverforum for økt næringsutvikling. Forumet ledes av konsernsjef i Scatec Terje Pilskog med deltagelse av bedrifter med virksomhet i fremvoksende markeder. Utenriksdepartementet, Norad, Innovasjon Norge, NABA og Norfund deltar som observatører. Forumet skal gi utviklingsministeren råd og innspill om hvordan næringslivet bedre kan bidra til at utviklingslandene oppnår bærekraftsmålene, herunder hvordan norsk bistand kan legge til rette for private investeringer, jobbskaping og at næringslivet bidrar til fattigdomsreduksjon i utviklingsland. I dette dokumentet presenteres noen av NHOs og forumets utviklingspolitiske innspill til myndighetenes utviklingspolitikk.

Innhold

Redusere risiko og øke forutsigbarhet.....	4
Næringsfremme og næringsutvikling må kobles tettere	4
Flere risikoreducerende tiltak, garantier og finansiering	7
Bedre samspill og bruk av utviklingsbankene	8
Næringslivet trenger regelbaserte handelssystemer	8
Godt styresett er avgjørende for næringslivet	10
Økt europeisk samarbeid.....	10
Videreutvikle partnerskap og bedriftsstøtteordningen.....	11
Styrke sosial dialog i utviklingslandene.....	12
Behov for satsing på fag- og yrkesutdanning	12
Næringslivet må få høyere prioritet i norsk bistandspolitikk.....	13

Redusere risiko og øke forutsigbarhet

I juni 2021 presenterte NHO og NHOs pådriverforum sine utviklingspolitiske posisjoner. Det var pandemi, handelsruter var stengt eller svært forsinket og mange land innførte proteksjonistiske tiltak. I fremvoksende markeder ble effektene av pandemien størst. Spesielt ble de fattigste hardt rammet og andelen ekstremt fattige steg.

Næringsutvikling må løftes og gjøres til en hovedprioritering i bistandspolitikken. Det må gjøres mer for å stimulere norske bedrifter til å engasjere seg i utviklingsland. Dessverre har utviklingen gått i feil retning. Selv om bistandsbudsjettene har økt betydelig de siste årene, har en stadig mindre del av budsjettet gått til styrking av verdiskaping i næringslivet. Det er derfor behov for en omprioritering og nyorientering. Dokumentet fra 2021 foreslo en styrking på tre områder: 1) tiltak som reduserer risiko, 2) partnerskap og 3) satsing på fornybar energi.

De største barrierene for at bedriftene skal investere i utviklingsland er høy risiko og uforutsigbarhet. Derfor må norsk utviklingspolitikk i større grad bidra til å redusere risikoen. Det må jobbes mer systematisk med rammebetingelser, godt styresett og bekjemping av korrupsjon, bedre garantiordninger, næringslivsordninger og handels- og investeringsavtaler.

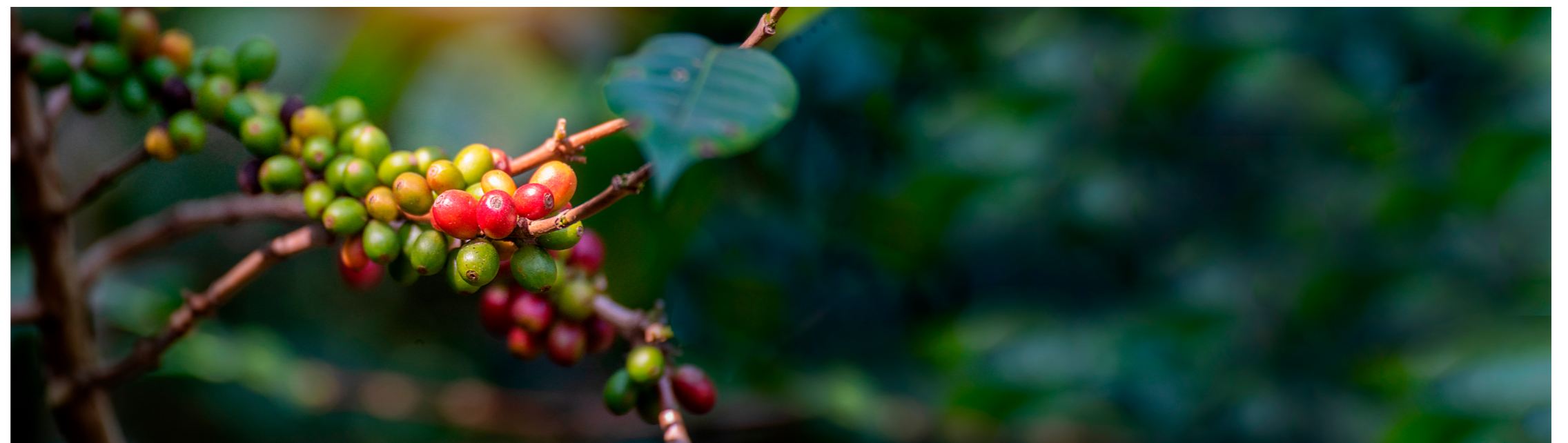
Siden 2021 har NHOs Pådriverforum fått gjennomslag for tiltak som reduserer risiko og som satser på fornybar energi. Det er økt oppmerksomhet rundt risikoavlastning og en ny statsgaranti etter modell fra Sverige som vil kunne bli et godt virkemiddel for fornybarprosjekter, også i de fattigste landene. Klimainvesteringsfondet forvaltet av Norfund ble operativt i 2022, og i løpet av det første året, inngikk Norfund investeringsforpliktelser for over 2 milliarder kroner som skal unngå utslipp av 6,2 millioner tonn CO2 årlig.

Når det gjelder partnerskap mellom næringslivet og myndighetene, etterspør næringslivet bedre dialogverktøy og en samordning av virkemiddelaktørene

seg imellom og overfor bedriftene. Det har vært en tydelig tilbakegang hvor utlysninger i programmene for strategisk partnerskap og bedriftsstøtteordning for næringsutvikling har uteblitt. Disse programmene har en katalytisk effekt. Det er en klar tilbakemelding fra bedriftene at Team Norway Sør må også inkludere NORAD, Norfund, Eksfin, bedrifter og næringslivsorganisasjonene i Norge.

Næringsfremme og næringsutvikling må kobles tettere

Det er ingen motsetning mellom næringsfremme – som handler om å mobilisere og posisjonere norske selskaper i utlandet – og næringsutvikling, som handler om å skape bedre vekstvilkår for privat sektor i et gitt land. Diskusjonen i Norge handler for ofte om hvilke budsjetter pengene til næringsfremme og næringsutvikling kommer fra, og i hvilken grad vi skal benytte utviklingsbudsjettet til å hjelpe norske bedrifter utenfor Norges grenser. Næringslivet har en unik posisjon til å kunne løfte folk ut av fattigdom. I arbeidet med eksportfremme vil også markedene i utviklingsland være viktige. Bistandsmidler bidrar til å utløse utviklingstiltak fra bedriftene som de ellers ikke ville gjort. Bedriftene kan for eksempel bidra med opplæring utover eget behov, skalering av infrastrukturtiltak, digitalisering på en måte som de ellers ikke ville gjort.

Yara

Verden trenger sårt økt matproduksjon. Samtidig må det produseres mer mat med lavere forbruk av innsatsfaktorer pr. arealenhet, og med mindre svinn i alle ledd. Med 118 års erfaring er Yara i en helt spesiell posisjon og har en sentral rolle for å sikre nok matvareproduksjon i verden. Yara når ut til over 20 millioner bønder i verden med sine produkter og løsninger for plantenæring og god agronomi. Selskapet selger sine løsninger i 160 land og gir et viktig bidrag til matsikkerhet til over 241 millioner mennesker.

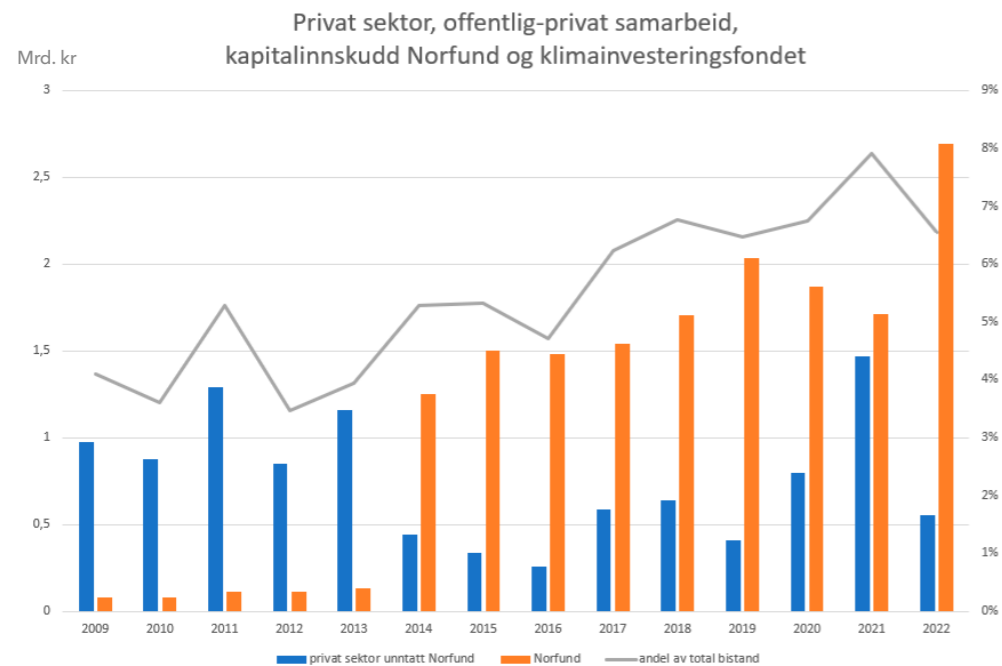
Yara jobber med afrikanske småbønder som dyrker mat til seg og sine, og med bønder som selger landbruksproduktene sine i et marked. Et annet eksempel på samarbeid på tvers av bransjer og sektorer er Farm to Market Alliance. Denne alliansen, som også støttes av Norad, bidrar i dag til at småbønder i Tanzania får et fungerende marked for sine produkter. Bærekraft og langsiktighet er grunnleggende for Farm to Market Alliance. Dette offentlig-private samarbeidet har bidratt til mange og omfattende investeringer som har igjen har gitt grunnlag for vekst og utvikling på landsbygda.

I Colombia har et samarbeid mellom blant annet Caritas, NIBIO og interessegrupper i kaffesektoren gitt gode konkrete resultater og økt kunnskap om bærekraftig kaffeproduksjon. Kaffe produsentene som deltok i dette samarbeidet økte produktiviteten med 27 prosent, og hver av dem økte fortjenesten med over 400 prosent. Prosjektet sørget for gjenplantning av 438 hektar for å bevare vannkilder. Yara bidro med agronomer i prosjektet samt innsatsvarer til modellgårdene. Resultatet var større volum produsert med mindre innsatsvarer.

Utviklingsland kan ha stort behov for norske bedrifters kompetanse. Samtidig er risikoen ofte større enn i andre markeder. Mange utviklingsland har en ung og voksende befolkning og et stort vekstpotensial. Flere selskaper, også utover de som allerede er til stede, bør utforske mulighetene i disse fremvoksende markedene, vekstpotensialet er stort og det kan være sterke synergier mellom det eksisterende utviklingsarbeidet.

Trenden i norsk bistand er at en stadig mindre andel av budsjettet rettes mot næringslivssamarbeid.

Figuren under viser utviklingen av bistand til privat sektor, PPPs, konsulenter og nettverk i et stolpediagram og Norfunds kapitalinnskudd og klimainvesteringsfondet i et annet stolpediagram. Det er også lagt inn andel av bistandsbudsjettet fra 2009 til og med 2022. En involvering av privat sektor er viktig og manglende program for samarbeid kan bidra til at norsk bistand får stadig mindre innsikt, erfaring og kompetanse på samarbeid med næringslivet.

Kilde: Bistandsresultater (norad.no)

Scatec, Equinor ASA og Hydro Rein

Mendubim solprosjekt i Brasil

Scatec, Equinor ASA og Hydro Rein samarbeider om et 531-megawatt stort solenergianlegget. Det er inngått en 20-årig avtale om kjøp av over halvparten av produsert strøm med Norsk Hydros alumina-raffineri i Alunorte i Brasil. Den gjenværende kraften vil bli levert til det brasilianske kraftmarkedet. Den totale investeringskostnaden for prosjektet er 430 millioner amerikanske dollar, finansiert gjennom en kombinasjon av prosjektlån og egenkapital.

Konstruksjonen går etter planen og 70% er ferdig. Det er installert mer enn 300 000 solmoduler av de planlagte 974 500. Prosjektet har skapt over 1000 arbeidsplasser. 150 kvinner er opplært til å montere solcellepanel, der 80% av dem aktivt bidrar på stedet.

Prosjektet "Kvinnene i Mendubim" ble etablert for å utdanne teknisk personell. Det var stor interesse fra mange kvinner for å delta i gjennomføringen av energiprojektet. Scatec utviklet en ny utdanning for solcellemontører spesielt innrettet mot kvinnene i området. 120 har gjennomført kurset uten en time i fravær og 80 av dem er nå ansatt som montører for prosjektet.

Flere risikoreduserende tiltak, garantier og finansiering

Gode garantiordninger er blant de viktigste virkemidlene for å utløse investeringer i de mest krevende markedene. For at en garantiordning skal virke addisjonelt, og dermed bidra til flere investeringer, må den akseptere en risiko som markedet per i dag ikke dekker. Velfungerende garantiordninger har utløsende effekt ved at kommersielle aktører dermed investerer i prosjekter som de ellers ikke ville gjort.

En norsk statsgaranti som garanterer for investeringer i fornybar energi i utviklingsland vil redusere kapitalkostnaden for prosjektene og dermed redusere risiko og muliggjøre større og flere investeringer. For at statsgarantien skal være økonomisk effektiv og katalytisk, vil det være avgjørende at andelen som går til å støtte prosjekter direkte øker heller enn å kanalisere midlene via multilaterale kanaler. Det vil også være viktig å legge opp til en innretning som muliggjør å bruke statsgarantien

i samspill med andre gode norske virkemidler i Norad, Norfund og Eksfin.

Anbudsgarantien refunderer norske selskapers utlegg ved deltagelse i anbudskonkurranser om bistandsfinansierte prosjekter i utviklingsland, hvis anbudet blir tapt. Garantien passer for norske leverandører som ønsker å by på kontrakter til bistandsfinansierte prosjekter i utviklingsland. Dersom bedriften ikke får oppdraget, kan inntil 50 prosent av bedriftens utlegg til anbud bli refundert. Ordningen er finansiert av Norfund og administreres av Eksfin.

Eksfin har også den såkalte u-landsordningen. Ordningen skal bidra til at norske eksportører deltar i utviklingsfremmende prosjekter gjennom at staten tilbyr risikoavlastning for private banker og finansinstitusjoner som finansierer prosjektene. Det er et grunnfond på 450 millioner nok tilknyttet ordningen, og en garantiramme på 3,1 milliarder nok. I 2022 kom det ingen søknader inn til ordningen og kun en søknad i 2021. Dette gir en utnyttelsesgrad på 17. %. Denne ordningen bør fornyes.

Norfund er Norges største og viktigste redskap for å styrke privat sektor i utviklingsland som bidrar til å skape arbeidsplasser og redusere fattigdom. Gjennom å påta seg høyere risiko enn mange andre investorer, gjør bistandsfinansierte finansieringsinstitusjoner som Norfund det mulig å etablere bærekraftige virksomheter som ellers ikke kunne blitt etablert.

Anbefalinger:

- **U-landsordningen som Eksfin har bør fornyes og utvides.**
- **Den nye garantiordningen for fornybar energi må innrettes slik at norsk næringsliv enkelt kan søke om garantier.**
- **Garantiordningen må kunne brukes med andre støtteordninger.**
- **Garantipremien bør subsidieres for gode prosjekter i de fattigste landene.**

Bedre samspill og bruk av utviklingsbankene

Multilaterale finansieringsinstitusjoner som Verdensbanken er viktige kanaler for resultatorientert norsk bistand. Samarbeidet med næringslivet må tillegges økt vekt i årene som kommer.

Verdensbanken er Norges største mottaker av bistandsmidler. Utviklingsbankene forvaltet i 2022 over 25,5 milliarder kroner av Norges bistandsbudsjett. Kunnskap om prosjekter i utviklingsbankene gir muligheter for å delta i prosjektutforming. Mange prosjekter er innen sektorer hvor Norge har kompetanse, som fornybar energi, strømnett, vannrensing, avfallshåndtering, landbruk og fiskeoppdrett m.m. Mange av programmene er åpne for prosjekter med bedrifter, men den norske deltakelsen er begrenset til noen få aktører. For eksempel hadde norske aktører en total portefølje i IFC, International Finance Corporation, på 293 millioner USD i 2023. Det samme bildet finner vi i Verdensbanken og de andre utviklingsbankene som mottar norske bistandsmidler.

Prosjektkunnskapen er i markedet, hos landets myndigheter og internt i bankene. Flere utviklingsbanker etterlyser norsk ekspertise. Disse ekspertene må bruke det norske virkemiddelapparatet som formidler til næringslivet om investeringsmulighetene som oppstår. Risikoen for hver enkelt bedrift reduseres ved at de får riktig og god informasjon.

Anbefalinger

- **Tilgjengeliggjøre informasjon og gi bistand til bedriftene om muligheter i utviklingsbankene.**
- **Ambassadene må ha bedre oversikt og informere om prosjekter og finansieringsmuligheter i de land der utviklingsbankene har prosjekter som er relevante for norsk næringsliv.**
- **Det bør satses på økt rekruttering av nordmenn til fag- og lederstillinger i utviklingsbankene.**

Næringslivet trenger regelbaserte handelssystemer

For å øke handelen og investeringene trenger bedriftene forutsigbare rammevilkår gjennom internasjonale avtaler, og da særlig handels- og investeringsavtaler. Handelsavtaler definerer kjøregler og kan gi utviklingsland tilgang til å selge sine produkter på attraktive markeder. Handel skaper arbeidsplasser, innovasjon og økonomisk utvikling. Handelsavtaler er også sentralt for å fremme utenlandsetableringer og investeringer i utviklingsland - noe som igjen kan gi store positive ringvirkninger i form av arbeidsplasser og skatteinntekter. GSP er også et viktig virkemiddel for å sikre markedsadgang for varer fra fattige land til Norge.

Det regelbaserte handelssystemet i WTO er avgjørende for NHOs medlemsbedrifters evne til å lykkes ute. Det er tilsvarende viktig for utviklingslandenes evne til å delta på det globale markedet. Men det er også et system under press. NHO vil bidra til å hegne om det multilaterale systemet gjennom å synliggjøre betydningen av handel

basert på tydelige spilleregler. Parallelt vil vi engasjere oss i arbeidet med reform av WTO, for å påvirke utformingen av nye retningslinjer for verdenshandelen. Arbeidet med å ferdigforhandle EFTA-Mercosur avtalen må starte og det er viktig å ha fremdrift i ratifisering. Brasil er et viktig marked for norsk næringsliv og bedre tilgang på markedene i Mercosur-landene er viktig fremover.

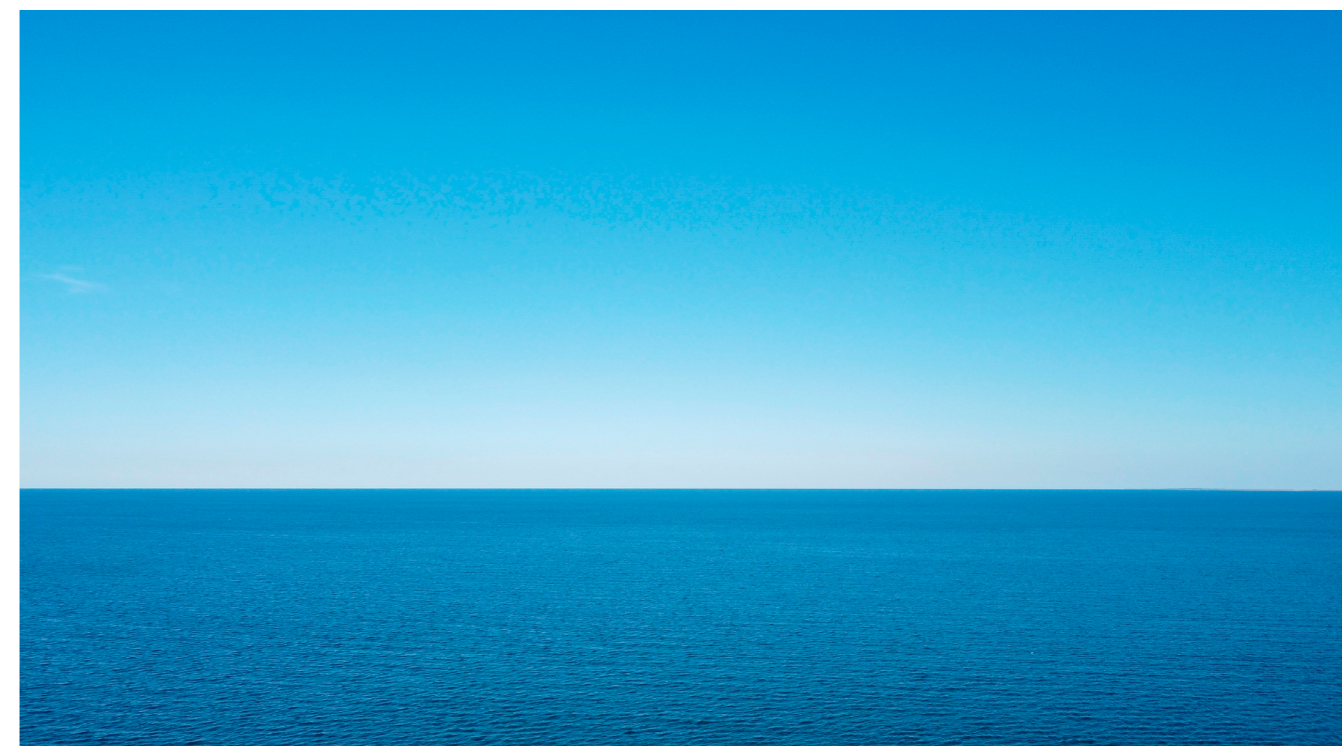
Fungerende verdikjeder over landegrensene er en «bunnplanke» i rammevilkårene for å sikre utvikling. Flere norske selskaper er sentrale i globale verdikjeder og da er åpne grenser for handel helt grunnleggende. Flaskehalsen må identifiseres og gode løsninger må finnes som sikrer god flyt av gods over grensene.

Handelsrettet bistand, både multilateral og bilateral, er et sentralt virkemiddel for å øke de fattigste landenes tilgang til velfungerende markeder. Handelsavtalene inneholder ofte kapitler om teknisk assistanse. Det kan ha stor utviklingseffekt at land styrker og effektiviserer sine handelsprosedyrer, digitaliserer tollbehandling og annen administrasjon. Dette vil ikke bare øke handelen, men også redusere faren for korrupsjon og ikke minst gjøre

handel lettere for lokalt næringsliv.

Anbefalinger:

- **Norske myndigheter må aktivt jobbe for en reform av WTO (World Trade Organization) og betydningen av regelbasert handel.**
- **Tilby markedsadgang for utviklingsland gjennom GSP og handelsavtaler der det er relevant.**
- **Handelsrettet bistand bør prioriteres og styrkes.**
- **Mercosuravtalen må ferdigforhandles og ratifiseres.**

Godt styresett er avgjørende for næringslivet

Ett av de viktigste hindrene for å investere og handle med utviklingsland er usikkerhet knyttet til lokale rammevilkår. Mangel på demokratiske institusjoner, flyktige reguleringer, uforutsigbar saksbehandling og rettsstatssystem skaper usikkerhet og øker prosjektkostnadene. Både nasjonale myndigheter og næringslivet har ansvar for å legge vekt på ansvarlig drift, hvor antikorrupsjon, arbeidstakerrettigheter og menneskerettigheter er fundamentalt. Dette er sentralt for bærekraftig utvikling av næringer, hvor forsvarlig ressursutnyttelse og det grønne skiftet står i sentrum.

Norske myndigheter har lang erfaring i å samarbeide med andre land om å forbedre de lokale rammevilkårene. Tverrgående styresettinnsatser er viktige for bedriftenes rammevilkår.

Det gjøres en god jobb på ambassadene, men noen ganger blir arbeidet for personavhengig. Det er behov for kompetansebygging og tydelige instruksjoner om satsing på næringslivet. Utenriksstasjonene trenger et tydelig mandat til å spille en proaktiv rolle ute i markedene, i tillegg til kompetanse og ressurser. Innovasjon Norge og hele Team Norway Sør bør jobbe mer regionalt i større områder der det er få ansatte ved hvert kontor, for eksempel i Asia, Afrika og Latin-Amerika.

Anbefalinger:

- **Norske myndigheter bør videreføre og styrke programmer som styrker antikorrupsjons-arbeid, lokal forvaltning og som utvikler kapasitet i sentrale institusjoner.**
- **Team Norway Sør må etableres og gis ressurser til drift. Utenriktjenesten må styrke kompetansen på å samarbeide med norske bedrifter i krevende markeder og ha tydelige mål for næringsfremme.**

Økt europeisk samarbeid

Alle de nordiske landene har små og åpne økonomier, avhengige av handel og verdensmarkedspriser. Samlet er Norden den ellefte største økonomien i verden. Sammen kan vi utrette mer enn vi kan hver for oss.

Felles nordiske målrettede satsinger i utviklingsmarkeder kan gjøre nordiske selskaper mer konkurransedyktige i utviklingsland. Det kan tenkes felles anbudsprosesser og samarbeid der bedrifter utfyller hverandre. Det bør i så fall vurderes felles sektorprioriteringer slik at man kan få til større satsninger og gjør seg mer relevante både for næringslivsaktører og nasjonale myndigheter.

Utenriktjenesten og virkemiddelapparatet i de nordiske landene bør koordinere felles fremstøt i samarbeid med næringslivet. Det forutsetter også en tydeligere koordinering internt i det norske virkemiddelapparatet og avklaring av roller og mandat mellom de forskjellige fagdepartementene og virkemiddelaktørene.

Global Gateway er en ny strategi for EU-land for å styrke bærekraftige infrastruktur og sikre forbindelser innen digitale, energi- og transportsektorer, samt innenfor helse-, utdannings- og forskningssystemer over hele verden. Global Gateway har som mål å mobilisere opptil 300 milliarder euro i investeringer gjennom en Team Europe-tilnærming. Team Europe skal samle EUs og medlemslandenes utviklingspolitiske virkemidler for å bidra inn i omstilling til en mer bærekraftig og rettferdig verden. De nasjonale og sentrale bistandsbudsjettene gjør EU til verdens største bistandsaktør og gjør EU til en tyngre og mer samspillende utviklingspolitisk aktør. Norge kan hente mye inspirasjon for samarbeid mellom bistand og næringsliv gjennom Team Europe og Global Gateway.

Anbefalinger:

- **Team Norway Sør bør i flere tilfeller utvides til et "Team Nordic" der det vurderes hvordan nordisk kompetanse og næringsliv best kan kobles på aktuelle prosesser.**
- **Norge bør vurdere hvordan vi kan delta i det store nye initiativet Global Gateway og Team Europe samarbeidet.**

Nordic CEOs for a Sustainable Future

En gruppe nordisk-baserte konsernsjefer, der blant annet Telenor, Yara, Storebrand og Posten deltar, har gått sammen i en felles forpliktelse om å integrere FN's bærekraftsmål i sine respektive forretningsstrategier. Dette er et forum for erfaringsutveksling mellom konsernsjefene og en plattform for samarbeid mellom de nordiske landene om hvordan bedrifter best kan akselerere sine bidrag til en bærekraftig utvikling. I en felles uttalelse med de nordiske statsministrene i Reykjavik i august 2019 forpliktet konsernsjefene seg til å fokusere på klima, samt mangfold og inkludering. Gruppen lanserte en veileder for styring av klimarisiko den 21. mai 2021, som har som mål å inspirere alle selskaper til å starte prosessen med å integrere TCFDs anbefalinger (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures), også utenfor Norden. I april 2022 lanserte gruppen en veileder på mangfold og inkludering og 17. oktober 2023 lanserte de en veileder på bærekraftig innkjøp. Natur står høyt på agendaen for gruppen og det ble avholdt et møte med tre av de nordiske klima- og miljøministrene høsten 2023 for å diskutere hvordan vi skal nå de målene som er satt i Naturavtalen (Det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold).

Videreutvikle partnerskap og bedriftsstøtteordningen

Norske bedrifter som investerer i utviklingsland, har et langsiktig perspektiv og tar med seg viktige verdier og erfaringer fra norsk arbeidsliv ut. Det gjør dem til gode strategiske utviklingspartnere. Bedriftene er tett på rammebetingelser som ikke bare berører egen drift, men også samfunnet rundt.

Bedriftsstøtteordningen innen fornybar energi-sektoren skapte gode resultater. Ordningen gir støtte til bedrifter innen, energitilgang eller andre rene energiløsninger. Tilskudd gis blant annet til gjennomføring av forundersøkelser, pilotproduksjon, utbygging av grunnleggende infrastruktur, garanti- og risikopremier eller opplæring av personale. Bedriftsstøtte savnes imidlertid i andre sektorer enn fornybar energi.

Anbefalinger:

- **Strategiske partnerskapsprogram for norske NGOer og bedrifter gjeninnføres og styrkes.**
- **Norske myndigheter bør gi tidlige signaler for å styrke og utvide bedriftsstøtteordningene.**
- **"Match-making" ordningen styrkes for å hjelpe bedriftene i å finne gode partnere i utviklingsland.**

Styrke sosial dialog i utviklingslandene

God sosial dialog spiller en viktig rolle for rettferdige og anstendige arbeidsforhold, inkludering og styrket konkurransevne. Norge og de nordiske landene har sterke tradisjoner for både toparts- og trepartssamarbeid.

I landene hvor en velfungerende sosial dialog er til stede kan myndighetene raskt hente innspill og støtte fra fagforeninger og arbeidsgiverorganisasjoner for målrettede tiltak. Arbeidslivets parter er også viktige aktører i samarbeid med myndighetene for utvikling av langsiktige nasjonale tiltak og stimuleringsordninger.

Norske myndigheter har gjennom mange år hatt omfattende bidrag til utviklingsprogrammer i regi av ILO. I tillegg har norske myndigheter støttet kapasitetsbyggingsprogrammer for arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner gjennom programmer i regi av LO og NHO.

Anbefalinger:

- **Norske myndigheter må være en pådriver internasjonalt, blant annet gjennom ILO for å løfte betydningen av sosial dialog i utviklingsland.**
- **Norske myndigheter bør bidra til å styrke trepartssamarbeid i utviklingsland mellom arbeidstakerorganisasjoner, arbeidsgiverorganisasjoner og offentlige myndigheter.**

Behov for satsing på fag- og yrkesutdanning

I svært mange utviklingsland er tilgang til kvalifisert arbeidskraft en stor utfordring for næringslivet. Bedriftene trenger kvalifisert arbeidskraft og må møte forventningene og krav om å sysselsette lokal arbeidskraft.

Det er stort potensial for samarbeid mellom bistand og næringsliv innenfor fagutdanning og lærlingeordninger. Ved å tilby elever i yrkesfaglige utdanningsløp muligheten for å ta deler av utdannelsen gjennom hospitering i bedrift vil man sørge for at kandidater får yrkesrettet erfaring.

Innen fag- og yrkesutdanning bør norske myndigheter jobbe mer målrettet mot de landene hvor Norge har størst interesse og hvor norske næringsliv allerede finnes.

Anbefalinger:

- **Det må avsette mer av utdanningsbistanden til tiltak som bidrar til bedre yrkesopplæring i utviklingsland.**
- **Forbedre kartlegging av kompetansegap og samarbeidet mellom lærling og bedrift.**

Næringslivet må få høyere prioritet i norsk bistandspolitikk

Tre tiår med vekst og globalisering har blitt avløst av økende geopolitisk uro. Stormakts-rivalisering, pandemi, krig i Europa og økt proteksjonisme har økt usikkerheten og gjort hverdagen mer uforutsigbar. Privat sektor må tilpasse seg til de nye realitetene. For å forbli konkurransedyktig må næringslivet forstå endringsprosessene i samfunnet som handler om å øke verdiskapingen med mindre samlet miljøpåvirkning og betydelig lavere klimautslipp.

Næringsutvikling og et anstendig arbeidsliv kan bidra vesentlig til fattigdomsreduksjon og andre utviklingspolitiske målsettinger, særlig gjennom jobbskaping og bidrag til økte lokale skatteinntekter. Å få folk i gode og bærekraftige jobber bør løftes som en hovedprioritering i utviklingspolitikken – nettopp på grunn av effekten stabil inntekt har på fattigdomsreduksjon. Næringsutvikling må få høyere prioritet i norsk bistandspolitikk.

Økonomiske aktiviteter legger beslag på stadig større landarealer og knappe naturressurser. Næringslivet må derfor bevege seg i retning av et mer bærekraftig forbruksmønster hvor vi, der det er mulig, beholder ressursene i kretsløpet så lenge som mulig, samtidig som vi sikrer ny verdiskaping.

Klimaendringene gjør seg også allerede gjeldende i mange utviklingsland gjennom mer ekstremvær og mindre stabile værmønstre. En viktig faktor for gjenoppbygging er tilgang på kapital, slik at bedrifter og samfunn kan gjøre investeringer som gjør dem i stand til å tilpasse seg, gjennom alt fra kunstig vanning til bygninger som tåler ekstremvær.

Norske bedrifter har gode forutsetninger for å bidra til det grønne skiftet.

Næringslivets Hovedorganisasjon